3: Coster SR8 Bush Negroes

BIJDRAGEN

TOT DE

TAAL- LAND- EN VOLKENKUNDE

VAN

NEDERLANDSCH INDIË.

UITGEGEVEN

DOOR

HET KONINKLIJK INSTITUUT

VOOR DE

TAAL- LAND- EN VOLKENKUNDE VAN NEDERLANDSCH INDIË.

DERDE VOLGREEKS.

EERSTE DEEL.

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1866.

GEDRUKT BIJ H. L. SMITS.

[Title Page]

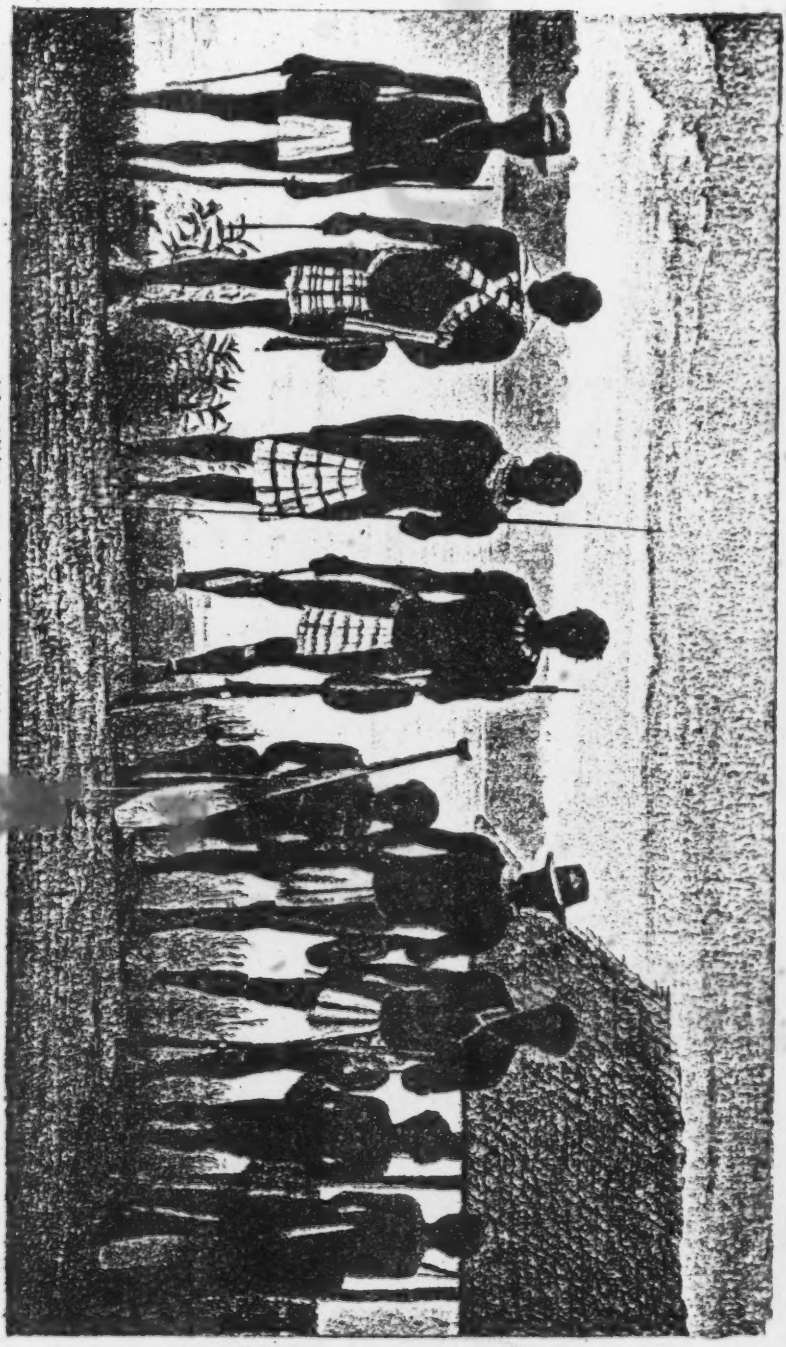

GOUVERNEURS DE LA COLONIE SURINAME

[Frontispiece]
[p. i]

DE BOSCHNEGERS IN DE KOLONIE SURINAME.

HUN LEVEN, ZEDEN EN GEWOONTEN.

DOOR

A. M. COSTER,

TE PARAMARIBO.

INLEIDING.

Na het plantageleven in de kolonie Suriname verlaten te hebben, kwam ik in het begin van 't jaar 1851 aldaar terug met het plan om, ingevolge eene door mij met een Belgisch huis getroffen overeenkomst, scheepsladingen hout naar het moederland en België te verzenden.

Hiertoe ondernam ik mijne reizen naar de boschnegers en bezocht de meeste hunner woonplaatsen; iets dat met moeite en groote kosten gepaard ging, daar ik overal ruime geschenken uitdeelde, met het doel om ook daardoor hun vertrouwen te verwerven, dat zij niet ligt aan blanken schenken.

Reeds bij mijne eerste ontmoeting nam ik de voorzorg elk hunner zonder onderscheid beleefd te groeten en de hand te schudden; eene door hen in de laatste tijden van de blanken overgenomen gewoonte, die hen van welgezindheid verzekert, welke zij wel onderling, maar nimmer van een blanke ondervinden.

Ik sprak hen vertrouwelijk en vriendelijk toe, ging in hunne hutten naast hen op hunne lage bankjes zitten, en nam deel aan hunne maaltijden. In 't kort — ik woonde eenigen tijd zonder terughoudendheid of vreeze onder hen, betalende voor alles wat ik genoot ruimschoots op deze of gene wijze.

Ook stond ik hun toe, wanneer zij van mijnen voorraad dranken, als wijn, bier, brandewijn en jenever, wilden gebruiken, mij zulks gerust te vragen, ten einde mijne bedienden te kunnen gelasten hun het verlangde aan te bieden. Bovendien voorzag ik

3: Coster SR8 Bush Negroes

hen ruim van dram,[1] kruid en lood, en gaf, om ook aan de vrouwen gulheid te tooneu, aan deze en den kinderen vaak beschuit, koek of eenige geldstukken.

In het eerst waren zij zeer terughoudend en wantrouwend, doch werden langzamerhand, en na eenige moeitevolle jaren, meer vertrouwelijk met mij, zoodat ik, mij geheel naar hunne gewoonte schikkende, mijn plan om het benoodigde hout door hen te doen bewerken, heb kunnen ten uitvoer brengen.

Veel hout werd door mij besteld en alles wat ik ontving werd naar de werkelijke waarde en volgens gesloten overeenkomst betaald.

Ik leerde verscheidene hunner geld in weerwil van reeds dikwerf door hen misleid en bedrogen te zijn, en ging voort hen hartelijk te behandelen, kleedingstukken te schenken, ja, somtijds voor slecht hout, dat zij mij onder goede stukken poogden op te dringen, niettegenstaande ik zulks bemerkte, toch behoorlijk even als voor goed hout te betalen, waardoor ik hen deed inzien, dat ik op toegevende wijze wilde te werk gaan.

Zoo leerde ik meer en meer hunne levenswijze, zeden en gewoonten kennen, verbeterde deze in alles, en mogt eindelijk slagen hen van verscheidene slechte gewoonten en gebreken te doen terugkomen en een meer eerlijken handel jegens mij in acht te nemen. Ik heb het zelfs zoo ver kunnen brengen, dat ik thans een blind vertrouwen geniet en wederkeerig aan sommigen mijn geheel vertrouwen heb kunnen schenken.

Sedert het begin van 1857 ben ik eigenaar van eenen houtzaagmolen, waarmede de vorige eigenaar weinig of niets konde uitvoeren, omdat hem altijd de tot zagen van planken benoodigde houtblokken ontbraken, terwijl ik daarentegen van de boschnegers zooveel hout erlang, dat het mij dikwijls te veel is.

Vele hunner, die niet eens tot mijne vaste werklieden behooren, weigeren hun hout op plantage te verkoopen, en brengen het tot aan mijnen bij de stad gelegen zaagmolen, omdat zij, naar hun beweren, ook willen deelen in die voorregten, welke de andere boschnegers volgens hun met mij gesloten verbond, genieten.

De meeste boschnegers kennen mij, zoo niet in persoon, dan toch bij naam.

Ook heu ik hun moeten beloven, dat ik mijn zoon zal op-

[1] Soort van uitlandsche rum (suiker-spiritus).

3: Coster SR8 Bush Negroes

leiden, om later in mijne plaats te kunnen optreden en met hunne nakomelingen op dezelfde wijze om te gaan als ik thans met hen doe, terwijl ook zij hunne kinderen inprenten, zich jegens mijn zoon zoo te gedragen, als de ouders zich jegens mij betoonen. Zij willen noodzeende eene scheiding tusschen de mijnen en de hunnen ook in de toekomst onmogelijk maken.

Bij het reeds aangehaalde omtrent een door mij met hen gesloten verbond acht ik het niet ondoelmatig hierbij eene schets te geven van de wijze, waarop ik aangezocht werd, dat verbond met hen aan te gaan, en wat er gebeurde, vóór zij zich aan mij op zoo buitengewone wijze hebben aangesloten.

Nadat ik reeds eenigen tijd steeds vertrouwelijker met hen had omgegaan en mijne reizen, om hen te bezoeken, veelvuldiger waren geworden, maakte eenige opperhoofden mij in vertrouwen bekend, dat, hoewel zij mij reeds geruimen tijd hadden leeren kennen, en mij als een goed en eerlijk man beschouwden, daar zij van mij betere behandeling ondervonden hadden dan van vele anderen, waarmede zij reeds omgang hadden gehad, zij toch niet zoo los weg konden aannemen, dat ik altijd dezelfde zou blijven, en dat ik welligt geheel andere bedoelingen met hen had die zij later konden betreuren. Daarom waren nog velen hunner weigerachtig gebleven, zich vast te verbinden voor mij te arbeiden. Om dat wantrouwen geheel bij hen te doen ophouden, vertoefde ik nog geruimen tijd onder hen in het bosch en toonde steeds eerlijke bedoelingen met hen te hebben, tot ik na eenige weken, door het ruim wegschenken van kost en drank en, bemerkte dat ik aan alles gebrek kreeg, en genoodzaakt was mijn vaartuig naar Paramaribo te zenden om het benoodigde voor mij te halen, waardoor ik mij geheel alleen onder hen bevond.

Toen ik dus na het vertrek van mijn vaartuig bij den hoofdman van het dorp, Sparri Passi [1] geheeten, eenigen uren in zijne hut al pratende over mijne plannen doorbragt, raadde hij mij ten sterkste aan thans het bij hen gebruikelijke verbond te sluiten. Ik bewilligde hierin en verzocht hem dadelijk mij door een boschpad naar het naastgelegen dorp Manjaondro [2] te vergezellen, ten einde aan den aldaar wonenden kapitein Kwassi jenni te verzoeken alle beschikbare korjalen [3] te bemannen, en naar de kampen der boschnegers rond te zenden, ten einde alle Anka-

[1] Sparri (een groote platte visch) weg.
[2] Onder de Manjaboom.
[3] Kleine vaartuigen, vervaardigd van boomstammen.

neer in dien omtrek te boodschappen, dat ik mij geheel alleen onder hen bevindende, hen allen bij elkander wenschte te zien, ten einde mij de gelegenheid te geven op de door hen te bepalen plaats, overeenkomstig hunne wijze en gebruiken, den verbondsreed af te leggen om ten allen tijde elkaar getrouw te blijven.

Drie dagen verliepen met overwegingen en beraadslagingen tusschen verscheidene kapiteins, raadslieden en ouden, alvorens het mij kon gelukken hunne toestemming hiertoe te verkrijgen.

Eindelijk echter werd besloten op Vrijdag (een' bij hen heiligen dag), wanneer de zon haar middagpunt zou bereikt hebben, de verbondsplegtigheid te doen plaats vinden.

Op dien dag, omstreeks elf ure op den voormiddag, nam een der oudste en invloedrijkste onder hen een schoon theekopje, deed daarin wat dram met kruid gemengd, en nam eenige fijn gestampte planten, die hij met rivierwater bevochtigde, en in het kopje uitperste.

Mij en zeven der voornaamsten werden toen met een scheermes drie kleine kerven op de regterhand gesneden. Het bloed daaruit met een vlokje boomwol opgenomen, werd mede in het kopje uitgeperst, en de boomwol zoo dikwerf met rivierwater uitgewasschen en uitgedrukt, dat zich geene teekenen van bloed daaraan meer vertoonden. Een en ander in het kopje goed omgeroerd, werd dit op een bankje in de open lucht geplaatst. Tegen 12 ure precies verzamelde zich een groot aantal mannen, vrouwen en kinderen rondom het bankje, waarop het kopje stond, aan welke zijde men mij plaatste.

Er werden drie geweerschoten gelost. Onder al de aanwezigen heerschte eene diepe stilte, waarop eerst mij en toen de andere zeven personen, wier bloed met het mijne was vermengd, het kopje werd aangeboden om van den inhoud een teug te drinken, waarna het bij alle mannen moest rond gaan om er, hoe weinig ook, iets uit te drinken of maar te ruiken, ja! toen het geledigd was, moesten de overigen, die nog niet gedronken of geroken hadden, het aflekken.

Daarop werd ik door de hoofdlieden en vele der vrouwen omhelsd; zij sloegen den regterarm over mijn linker schouder en den linkerarm onder mijn regterarm, en rustten een' oogenblik met het hoofd tegen mijn regterwang.

Na den afloop, terwijl er veel dram gedronken werd, heerschte er eene algemeene, uithandige vrolijkheid, en werd

3: Coster SR8 Bush Negroes

mij toen eerst gevraagd, dat zij mij openlijk het eerst gronden en het eerst te drinken gegeven hadden, om zich te overtuigen of ik hen volkomen vertrouwde, dan wel of ik vreesde zoo gestoord hebben, mij zoo geheel alleen aan hunnen wil te onderwerpen en te doen, wat zij van mij verlangden; terwijl zij mij verzekerden, dat, wanneer ik geweigerd had de eerste te willen zijn, geen der hunne het verbond met mij zou hebben willen sluiten.

Indien ik mij dus niet naar kunnen zin had gedragen, zou ik deze voor mij zoo hoogst belangrijke en voordeelige verbindtenis geheel hebben gemist.

Den volgenden dag kwamen vele hunner mij zeggen, dat hunne werkplaatsen aan de rivier Cottica weinig van die houtsoorten opleverden, die door mij ter bewerking waren opgegeven, doch dat zij zich bereid verklaarden die terstond voor mij aan de rivier Boven-Commewijne te gaan bewerken, waar zij zeker waren rijker bosschen te zullen vinden.

Daar laatstgenoemde rivier destijds door een gouvernements besluit voor hen gesloten was, verkweetreerde ik in het jaar 1854 om toegang te verkrijgen, ten einde met hen aan die rivier te kunnen arbeiden. Dit werd mij toegestaan, en sedert houden zich daar eenige honderde boschnegers op, die woningen en kostlanden hebben aangelegd, terwijl zij voortdurend met voorbeeldeloozen ijver het door mij benoodigde hout bewerken en tot aan den zaagmolen afbrengen.

HOOFDSTUK I.

TOPOGRAPHISCHE BESCHRIJVING DER KOLONIE SURINAME.

Suriname of Nederlandsch Guyana wordt ten noorden begrensd door den Atlantischen Oceaan, ten oosten door Cayenne of Fransch Guyana, waarvan het gescheiden wordt door de rivier de Marowyne; ten zuiden verliest het zich in eenzwoude, nog nimmer doorzochte wouden tot daar, waar het Tumutumaquegebergte de grens stelt aan Brazilie; eindelijk ten westen wordt het door de rivier Corantyn gescheiden van Berbice of Britsch Guyana.

De afstand tusschen de grensrivieren Marowyne en Corantyn is zes en vijftig een en half uur. Volgens de laatste opmetingen

is de ligging bepaald tusschen 54 en 57° W. L. en 2 en 6° N. B. en heeft de kolonie eene uitgestrektheid van 2500 □ G. M., waarvan nog geen 700 bekend zijn.

De naam Surinaame staant, volgens algemeen gevoelen, af van een Indianschen stam Surinen geheeten, dien men bij de ontdekking aldaar vond, doch die zich later tot de takken der Amazonerivier teruggetrokken heeft.

De rivier werd door de inlanders nooit anders genoemd dan groote Coma (groote rivier).

De bevolking telt, volgens het laatste verslag aan de staten-generaal aangeboden, 67,709 zielen, als: 15,567 vrije, 38,042 op 1e Julij 1863 vrijgegevenen, 8,000 Boschnegers, 1,000 Indianen, 5,000 schuilhoulers of ontvlugtte slaven.

HOOFDSTUK II.

OORSPRONG EN VESTIGING DER BOSCHNEGERS.

De boschnegers stammen af van weggeloopen slaven in vroeger tijden, en later, in 1712, van die slaven, welke door hunne eigenaars in de bosschen werden verschoten om de brandschatting van Cassard te ontkomen, doch niet tot hunne meesters terugkeerden; na den vrede, dien zij met de blanken den 19 September 1762 hebben gesloten, ontvingen zij den naam van bevredigde boschnegers. Van toen af ontvingen zij van het Nederlandsche gouvernement jaarlijks geschenken, uit geweren, kruid, lood, tabak, rijst, zout, dram, enz. bestaande.

Deze werden echter in later tijd door het gouvernement langzamerhand vermindert, en eindelijk geheel afgeschaft, waardoor de negers dan ook niet meer zoo gewillig en zonder belooning het gouvernement van dienst willen zijn; daar zij meenen, dat zij bij het sluiten van den vrede met het gouvernement waren overeengekomen, dat van hunne zijde de blanken in niets meer zouden worden gehinderd, terwijl zij zich zouden beijveren, het gouvernement, waar zulks noodig was, bij te staan, waartegen hun van wege het gouvernement de hierboven vermelde geschenken jaarlijks zouden worden uitgereikt. Thans klagen zij over de handelwijze van het gouvernement en willen niet gelooven, dat zij de blanken kunnen en mogen vertrouwen.

De boschnegers zijn verdeeld in vier stammen:

3: Coster SR8 Bush Negroes

1°. Aucaners, die aan de rivier Marowyne hunne woonplaats Auca en aan de rivier boven Cottica, waar zij door de Wanakroek uit de Marowyne komen, hunne werkplaatsen hebben. Zij worden onderling Joeka en door de blanken Aucaners genoemd naar de plantagie Auca, waar den 19 October 1760 de vrede met hen werd gesloten.

2°. Saramaccaners, die aan de rivier boven Suriname, hoofdzakelijk bij den waterval Arasoebanja bij Gjeugjeu en Prakieki wonen, en langs dieselfde rivier en in de kreek Tsaiboto Kouloegrou en Kassipora hunne werkplaatsen hebben. Zij worden door de blanken Saramaccaners, naar de rivier van dien naam (alwaar zij vroeger woonden), en onderling Wousie of Moejéré genoemd.

3°. Mantoewari, die aan de rivier boven Saramacca hunne woonplaats en langs dieselfde rivier, op Maripaston en in de kreek Mindrinetie hunne werkplaatsen hebben. Zij worden even als de Saramaccaners genoemd, daar ook zij, hoewel afgescheiden, aan dieselfde rivier wonen.

4°. Bonnienegers, wonende aan de rivier boven Marowyne; ze waren tot 1862 in slavenstaat bij de Aucaners, doch werden toen door tusschenkomst van het gouvernement daarvan ontheven. Hun naam zou afstammen van een vroeger weggeloopen neger, die zich aan hun hoofd had gesteld.

HOOFDSTUK III.

REGERING, WETTEN, REGTSPLEGING.

Elk dezer stammen, behalve de Bonnienegers, heeft een opperhoofd, dat zij Granman (gouverneur) noemen; de aan deze door het gouvernement gegeven uniform, is een blauwe rok met epauletten, steek met witte pluche.

Bij de Aucaners is het opperhoofd Byman genaamd, een gedegen, moedig en verstandig man, omstreeks 68 jaren oud.

Het opperhoofd der Saramaccaners heet Abram, een gebrekkig oud man, die zeer zwak van karakter is en weinig invloed heeft.

De Mantoewarienegers hebben een opperhoofd, Kalkoen genaamd, die, ofschoon bejaard en gebrekkig, toch nog fors van karakter kan genoemd worden.

Onder hunne opperhoofden hebben zij een zeker aantal kapiteins en raadslieden. De eersten zijn verdeeld in boschkapiteins, die het bevel bij oorlogen op zich nemen, en in huis- of landkapiteins, die de inwendige zaken met het opperhoofd behandelen. Het hun door het gouvernement geschonken teeken hunner waardigheid bestaat in een grooten stok met ronden zilveren bol (tamboermajoorstok), waarop het Nederlandsche wapen met „Je vaintiendrai."

Zij bezitten eene groote, open loods, die hun als hof dient en die zij Kroetoehoso noemen (waarschijnlijk afgeleid van het engelsche Court house).

Hunne wetgeving is zeer beperkt. Die een ander doodt, wordt met den dood gestraft; die iemand vergiftigt, ondergaat den marteldood, mits dat degelijke onomstootbare bewijzen voorhanden zijn. (Zie verder hoofdstuk XI.) Is de doodstraf niet van toepassing, zoo wordt de schuldige veroordeeld in zijn geslacht de vergelding te vinden. Zijne kinderen, kindskinderen en achterkleinkinderen moeten aan het geslacht van den vergiftigden persoon slaafsche diensten bewijzen.

Overigens handelen zij meest naar het oordeel en de beslissing hunner oudste of raadslieden. De meeste straffen bestaan in zweepslagen.

HOOFDSTUK IV.

WAPENEN.

Deze bestaan uit geweren, houwers, boog en pijlen en lansen. In sommige gevallen bedienen zij zich ook van een soort knodsen.[1] Het gevaarlijkste echter wat zij bezitten, is eene menigte plantaardige vergiften, waarmede zij hunne vijanden heimelijk weten te treffen, en waarvan de gevolgen zich langzaam openbaren, maar meest doodelijk zijn. Zij mengen die niet alleen met een of ander voedsel, of in snuif en tabak, maar weten sommige slechts met een deel van het ligchaam in aanraking te brengen, en daardoor tot de bedenkelijkste gevolgen aanleiding te geven.

[1] Een Indianesch wapentuig Apostoe genaamd.

3: Coster SR8 Bush Negroes

HOOFDSTUK V.

WONINGEN, ZEDEN, GEBRUIKEN, HUISHOUDEN.

Hunne hutten zijn laag van den grond opgetrokken uit onbewerkt roudhout, met pina, de bladen van een palmsoort [1], gedekt en met palissaden latten omslagen.

De rustbanken en slaapplaatsen daar binnen zijn mede van pallissaden gemaakt.

In de hut bevindt zich de haard of vuurplaats, waarop zij koken, en waarop zij altijd vuur aanhouden, daar zij ongaarne zonder blijven, ten minste niet zonder vuurtje slapen. Hunne wapenen hangen boven hunne slaapplaats, zijnde een hangmat, waarin somtijds man en vrouw te zamen liggen. Zelden wonen in éène hut meer dan een man en eene vrouw, met hunne kleine kinderen.

In pagalen, een soort gevlochten mandwerk, worden hunne kleedingstukken, benevens andere kleinigheden, geborgen; terwijl zij water, sterke dranken, suikersap, rijst, zout enz. in kallebassen en godos [2] bewaren.

Sommige hunner hebben cederhouten kleederkisten, welke vooral veel met koper moeten gemonteerd zijn; ook vindt men er soms likeurkelders met vergulde flesschen.

Voor het overige staat in de hut alles open.

Bij hunne maaltijden komen dikwerf vele mannen te zaam in eene hut, en eten uit eene groote kom of kallebas. De vrouwen verwijderen zich dan, na verschillende kallebassen of kommen met eten voor hunne mannen in den kring, waarin zij gezeten zijn, op zeer lage tafeltjes te hebben geplaatst, waarbij zij nimmer vergeten een grooten kallebas met zuiver water te voegen, om vóór en na het eten de handen te wasschen. De vrouwen verzamelen zich later in een andere hut om hetgeen zij vooraf voor zich hebben gehouden en wat door hunne mannen is overgelaten, te nuttigen.

Bevindt zich een grijsaard of hooggeplaatst persoon in hun midden, zoo wordt dezen den kallebas met eten het eerst aangeboden, om daaruit te gebruiken wat hij verlangt en het ten dien einde van een gewoon bord, ofschoon in den kring zittende,

[1] Euterpe oleracea Mart.

[2] Beide uitgeholde vruchtschalen van de Crescentia Cagete L. en de Cucurbita lagenaria L., planten uit de fam. der Cucurbitaceen.

3: Coster SR8 Bush Negroes

alleen te eten, terwijl de anderen uit de groote kom hunnen maaltijd doen. Over het algemeen praten zij onder het eten met elkander, aan welk gesprek ook de hooggeplaatste deel neemt.

De beleefdheid voor een gast ontspruit uit het denkbeeld, dat een hunner welligt onwetend een stuk zou kunnen nemen, dat de voorname persoon juist wenschte te hebben, en ofschoon hierop nu geene aanmerking zou gemaakt worden, kon het toch gebeuren dat dit den gast, voor wien zij bijzondere hoogachting koesteren, zou hinderen of dat hij zich hierdoor beleedigd zou achten. Het is vooral de ouderdom, dien ze hooge vereering toedragen.

HOOFDSTUK VI.

HUIS- EN VELDGEREEDSCHAPPEN.

De boschnegers gebruiken meest dissels om hunne corjalen of canoe uit eerst gedeeltelijk uitgebrande boomen te houwen; voorts schaven en beitels om hunne (gewoonlijk cederhouten) [1] bankjes en parels of pagnaijen [2] te bewerken. Zij zijn er bijzonder op gesteld dat deze met vele figuren ingesneden zijn. De houwer is voor hen een onmisbaar werktuig, dat zij altijd bij zich dragen, en als kapmes, sabel en mes gebruiken, ja zelfs, om met de punt splinters of doornen uit de voeten te snijden. Veldaksen of bijlen gebruiken zij om boschen te vellen, ten einde hunne kleine bouwgronden aan te leggen, en het hout dat zij bij vlotten afbrengen en verkoopen, te bewerken.

De vrouwen bezitten behalve een houwer of mes ook houweeelen, waarmede zij hunne landerijen en de plaats bij de woning schoon houden; bezems maken zij van pinapalm bloemtrossen, of van in schoven gebonden rijststaren. Scharen, naalden en spelden hebben zij gaarne, terwijl zij om te breijen een puntigen en omgebogen spijker gebruiken.

Met een zeker werktuig, dat zij kéké noemen, spinnen zij van boomwol hun naaigaren; ook hebben zij een rond houten werktuig, sepoe genaamd, waarmede zij zeer netjes en sterk

---

[1] Cedrela odorata L.

[2] Handsieraden.

3: Coster SR8 Bush Negroes

pandjes of kleedingstukken en andere breiwerken vervaardigen. Ook weten zij zeer mooije hangmatten van boomwol te maken.

HOOFDSTUK VII.

VOEDSEL, DRANKEN, VERSNAPERINGEN, ENZ.

Hun dagelijksch voedsel is meestal rijst en cassave [1], brood dat op eene ijzeren plaat wordt gebakken, en een smakelijk, langen tijd te bewaren voedsel oplevert. In den droogen tijd, de maanden September, October en November, levert de grond hun nog eene zeer melige en smakelijke aardvrucht, nappi [2] genaamd; het geheele jaar door echter verbouwen zij yams, zoete patatten [3], tayers [4] en cassave.

Bananen hebben zij alleen van tijd tot tijd, wanneer zij die op plantagies inruilen tegen vierkant hout, dat zij opzettelijk voor deze ruiling bewerken. Wild en visch weten zij zich veel te verschaffen; zout is een zeer gezocht artikel.

Zij bereiden hun voedsel steeds met veel inlandsche peper [5] en koken in hunne soep of blaf verscheidene boschgroenten [6], die zij dan met fijn gestampte bananen (afoefoe genaamd) of wel met cassave brood of rijst er in gedoopt, nuttigen.

Hunne lepels maken zij van een langen strook van de kallebasschil.

Zij zijn groote liefhebbers van pinda [7], een soort van aardnoot, waarvan zij verschillende lekkernijen maken.

Van spek houden zij bijzonder veel en koopen het zoo dikwerf zij in de stad zijn, gezouten en gerookt; zij nemen dikwijls vaten vol daarvan mede in het bosch en zijn er hoogst zuinig op.

---

[1] Zoete cassaba, het zetmeel uit den wortel van Janipha Manihot, niet te verwarren met Jatropha Manihot, die de bittere cassaba geeft, welke, hoezeer door koken en gedurig afwasschen is te verwijderen, een zeer giftig bestanddeel bevat.

[2] Dioscorea sativa en Dioscorea alata L.

[3] Convolvulus Batatas L. en Batatas edulis Choisy.

[4] Wortel van Arum esculentum.

[5] Allen capsicum soorten.

[6] Kraroe, kalalve van de Amarantus oleraceus, Tajabladen van een arumsoort.

[7] Arachis hypogoea L.

Bloem of meel koopen zij alleen dan, wanneer zij een slechten rijstoogst hebben.

Als drank gebruiken zij rum of dram en maken soms van het sap uit suikerriet, dat zij op plantagies opdoen, een soort van gistenden drank, dien zij vooral bij feesten gebruiken. Zij geven aan jenever en bier de voorkeur boven wijn, waarvan zij geen groote liefhebbers zijn. De vrouwen houden veel van likeur.

Vele mannen en vrouwen rooken Amerikaanschen tabak uit korte goudsche pijpen. Het snuiven is bij eenigen eene hartstogtelijke gewoonte.

HOOFDSTUK VIII.

FEESTEN, SPELEN, GODEN.

Vaste tijden voor de aanbidding hunner goden hebben zij niet, en doen dit alleen dan, wanneer zij ruim voorzien zijn van sterken drank, en zich een vrolijken tijd van drie of vier dagen willen verschaffen. Dan roepen zij alle buren te zamen om deel te nemen aan de te geven feesten, die bestaan in het aanroepen hunner goden, onder aanhoudend dansen en overmatig drinken.

Zij beginnen die feesten niet anders dan op een' Vrijdag en eindigen gewoonlijk 's Zondags of 's Maandags, afhangende van den meerderen of minderen voorraad drank, zoodat bij het gemis hiervan, het feest eindigt. Na den afloop zijn zij meestal uiterst moê en lusteloos, en geven zich dan minstens twee of drie dagen geheel aan de rust over.

Het is een bepaald vereischte bij die feesten zeer ruim van sterken drank voorzien te zijn, omdat er onverpoosd moet gedronken worden, ten einde in eene voortdurende bedwelming te blijven. Bij elken dronk storten zij vooraf een weinig op den grond, — opdat ook deze, waarop zij zich zoo vrolijk bevinden, in hunne genietingen deele.

De feestvierders zorgen dan, dat het hun volstrekt niet aan visch, wild, spek, rijst enz. ontbreke, daar zij er eer in stellen bij zulke gelegenheden de gulste gastvrijheid aan den dag te leggen.

De goden, die zij vereeren, zijn:

Loango Gado,
Papa Gado,
Cromantie Gado,

3: Coster SR8 Bush Negroes

namen voorzeker afkomstig van de verschillende afrikaansche volkstammen van die namen.

In de twee eersten verheerlijken zij de natuur en al het geschapene, waaruit dus blijkt, dat deze slechts ondergeschikte goden zijn van den ongenoemden eenigen grooten geest. De laatste wordt vooral als middelaar door hen beschouwd, die hunne wenschen aan den grooten geest overbrengt; hij wordt vooral bij lijkplegtigheden en voor raadpleging in ernstige ziekten aangeroepen.

Andere eere- of godsdienst hebben zij, voor zoover ik te weten kon komen, niet; alleen nog de vaste gewoonte om in de maanden October of November, nadat de groote drooge tijd zich voor goed heeft ingesteld, op den eersten Vrijdag van nieuwe maan, te zamen en met hun opperhoofd en kapiteins een groot feest te vieren, dat een algemeen verzoenings doel heeft, om hen van hunne bedreven misdaden te zuiveren. Dit feest, waarop varkens en pluimvee wordt geofferd, moet vier weken aanhouden en eindigt alzoo met de volgende nieuwe maan. Zij bidden dan dansende en zingende, terwijl ze van tijd tot tijd knielen om zegen af te bidden.

Op de plaats waar hun afgod staat, steken zij op zekere afstanden lange stokken in den grond, waaraan zij lange, smalle reepjes wit katoen bij wijze van vlaggen in menigte laten waaijen.

Dit feest, waarbij geene kosten worden ontzien, vieren zij met alle mogelijke plegtigheid; het wordt door oud en jong bijgewoond, en heeft bij hen zeer veel waarde.

HOOFDSTUK IX.

DENKBEELDEN OVER DOOD EN EEUWIGHEID.

Zij gelooven, dat met den dood het bestaan van den mensch eindigt, doch dat de geest van den afgestorvene niet geheel verdwijnt maar nog langen tijd onder hen blijft. Ook gelooven zij aan ongelukkige geesten, die door een vroeger misdadig leven, rusteloos moeten ronddwalen, terwijl het leven op aarde der rustige geesten vrij van misdaden zou zijn geweest.

Belooning hier namaals voor goede daden nemen zij niet aan;

3: Coster SR8 Bush Negroes

misdaden worden echter, naar hunne meening, gestraft met ruteloos rondzwerven.

Zij zeggen dat die geesten alles weten wat er omgaat, en dat zij op hunne feesten er mede in aanraking kunnen komen, menigen wenk en opheldering ontvangen, en door verborgen teekens middelen tegen ziekten te weten komen, waarnaan zij het volste vertrouwen hechten.

HOOFDSTUK X.

HUWELIJK EN HUWELIJKSLEVEN.

Hunne huwelijken vinden met weinig ceremoniën plaats. Dikwijls vragen jongelingen en ook wel mannen aan zwangere vrouwen, om indien zij eene dochter ter wereld mogten brengen, dat meisje voor hunne vrouw te bestemmen, en is dit eenmaal toegezegd zoo blijft zij ook bepaald als verloofde van den aanvrager beschouwd. Zoodra zij dan huwbaar is wordt zij met of zonder hare toestemming aan haren man overgegeven, en het mag een zeldzaam geval genoemd worden, wanneer zulk eene belofte verbroken wordt.

De haar toegezegde man ziet zijne toekomstige vrouw soms niet eerder dan bij zijne verloving, doch meestal bemoeit hij zich met hare opvoeding en geeft haar van tijd tot tijd geschenken, uit geld, pantjes en koralen bestaande.

Sommige nemen het hun toegezegde meisje reeds met het derde of vierde jaar tot zich, om haar dan verder groot te brengen.

De toezegging van pasgeboren meisjes vindt het meeste plaats zoo er tusschen ouders verpligtingen bestaan, zoo als in Hoofdstuk III is vermeld en bij de slaafsche onderwerping, die van de eene familie aan de andere bij vergiftiging moet plaats vinden enz.

Het is eene alledaagsche gebeurtenis, dat eene vrouw haren man of een man zijne vrouw om anderen verlaat.

Veelwijverij is sterk in gebruik en ik ken onder mijne werklieden verscheidene die drie of vier vrouwen hebben, waarvan de meeste zeer jong zijn. Enkele echter bezitten slechts eene vrouw.

Opmerkelijk is het, dat al de vrouwen met den man in eene hut slapen, terwijl hij dan nog wel een meisje, die hij tot zijne vrouw opleidt, ook bij zich houdt. Eene vrouw bevindt

3: Coster SR8 Bush Negroes

zich bij hem in de hangmat, en ligt met de voeten aan het hoofdeinde van den man en deze omgekeerd met de voeten aan het hoofdeinde van de vrouw, terwijl de andere vrouwen in hare hangmatten slapen.

Gaat een boschneger uit, hetzij om feest te vieren, of om hout naar de stad te vlotten, zoo neemt hij al zijne vrouwen mede; slechts in geval van ziekte blijven deze achter.

Zijne vrouwen krijgen afzonderlijk geld, waarom zij dan ook afzonderlijk voor zijn eten moeten zorgen, zoodat de eene des morgens, de andere des middags, eene derde des avonds de pot kookt, enz. Deze wijze van leven en hunne jaloersche aard brengen vaak huiselijke twisten te weeg, die zelden anders dan met bloedig vechten eindigen.

Bij het sluiten van een huwelijk is de man verpligt de ouders van het meisje als huwelijksgift eene lange, breede, wit katoenen slaapdeken, verscheidene gekleurde doeken en pantjes, eenig aardewerk zoo als kommen en borden, ijzeren potten en pannen en zoo al meer te geven, terwijl hij verpligt is bij die gelegenheid voor een ruimen voorraad sterken drank en suikerwijn te zorgen.

Feesten, spel of dans hebben zij bij hunne huwelijken niet.

Wordt een huwelijk ontbonden, zoo gaan de beide partijen weêr ieder naar zijne familie; zoo de daarin betrokkenen en ouden echter zulks afkeuren, gebeurt het, dat man en vrouw gedwongen worden met elkaâr te blijven leven, vooral wanneer er geene degelijke redenen en grieven bestaan.

De man is verpligt zijne vrouw of zijne vrouwen van voedsel, kleeding en sieraden te voorzien; zij, om den man overal te volgen, voor hem te kooken, te wasschen, en de huishouding waar te nemen.

De vrouwen zijn voorbeeldig zindelijk; borden, kommen en pannen worden altijd uiternate schoon gehouden, en ook bij het kooken van hun eten nemen zij de meeste reinheid in acht.

Bevinden zij zich in den tijd der menstruatie, zoo geven zij haren man onmiddellijk blijk daarvan door zich uit zijne woning te verwijderen en bij andere vrouwen in afzondering te houden; zij kooken, noch doen in dien staat het geringste voor hem, komen hem zelfs niet onder de oogen en blijven tot het einde afgezonderd; wanneer zij zich hebben gereinigd en aangekleed, versieren zij de schouders en armen met witte strepen, ten teeken

dat zij weder in hunnen normalen toestand zijn teruggekeerd. De stroken worden gemaakt door gestampte Adrue [1] met gemalen krijt en water te mengen.

Ook het voorhoofd en den hals besmeren zij soms op die wijze en verschijnen zoo voor hunnen man.

Tijdens hare afzondering bereidt en brengt eene andere vrouw, die tot de familie behoort, of ook wel eene vriendin, dagelijks eten, dat echter ten koste van de afgezonderde vrouw is. Deze dienst bewijzen zij elkaar wederkeerig.

De kinderen leeren al zeer vroeg hunne dansen en spelen en zijn bij de feesten altijd tegenwoordig.

Van de vroegste jeugd af wordt hun geleerd oudere menschen te achten en te eerbiedigen; vergrijpen tegen deze verpligte hoogachting worden streng gestraft.

Vooral de jongens worden reeds vroeg mede naar het bosch genomen en blijven daar bij het bewerken van hout of andere verrigtingen, zoomede bij jagt en vischerij en leeren al zeer spoedig zwemmen.

Mannen, vrouwen en kinderen baden zich dagelijks afzonderlijk in de rivier.

HOOFDSTUK XI.

LIJKDIENSTEN EN ANDERE PLEGTIGHEDEN.

De lijkdiensten vieren zij zeer plegtig. Sterft een hunner in Auca, dat is hun land, dan wordt het lijk gereinigd, de nagels geknipt, en in eene doodkist gelegd, waarin verscheidene en vooral kostbare kleedingstukken van den overledene worden gedaan en waarbij al de betrekkingen ook een nieuw stuk kleed (meestal doeken en pantjes) als aandenken medegeven; een afscheidsteeken waarop veel prijs wordt gesteld. Vandaar dat zij altijd zorgen een genoegzamen voorraad nieuwe en ongebruikte doeken te bezitten.

Gewoonlijk ligt het lijk, vóór de begrafenis plaats vindt, een dag in de opene kist om er afscheid van te kunnen nemen. De betrekkingen zitten dan roudom de kist en weenen onop-

[1] Een knobbelachtige wortelstok van den Cyperus rotundus L.

3: Coster SR8 Bush Negroes

houdelijk op eene hun eigenaardige, meestal zingende wijze, waarbij zich ook van tijd tot tijd de bezoekers voegen.

Na de ter aarde bestelling gaan de naaste bloedverwanten gedurende acht dagen op een op den grond gespreide mat; de treurdagen houden. Gedurende dien tijd wordt er bij afwisseling luid geweend, waarbij de vreemdsoortigste gebaren worden gemaakt, terwijl dag en nacht, doorgaans bij afwisseling, sprookjes met vele zinspelingen, en altijd eindigende met een morele oplossing, worden verteld.

In deze sprookjes, Anansitori (Spinnekopgeschiedenis) genaamd, speelt meestal de spin als een persoonlijk wezen de hoofdrol.

De vrouwelijke nabestaanden dragen over man, vader en moeder als teeken van rouw, een jaar lang, witte of blaauwe doeken om het hoofd, en een witten doek om het lijf. De mannen dragen slechts drie maanden een witten doek om hoofd en lijf, doch bedekken zich gedurende een geheel jaar, (daar zij dan niet geheel gekleed mogen gaan) enkel met een zw[illegible]mdoekje. Ook onthouden zij zich een geheel jaar van [illegible] dragen van sieraden.

Sterft een hunner op de werkplaats, in de stad of elders, dan wordt het lijk een weinig haar van het voorhoofd afgeschoren, en vervolgens zonder plegtigheden begraven. Dit haar wordt in een nieuw stuk linnen of katoen gebonden en naar Auca of hunne vaste woonplaats gebragt, waar het dan eene behoorlijke begrafenis ondergaat, waarbij al de gewone plegtigheden worden in acht genomen alsof het lijk daar ware.

Wanneer een hunner plotseling of aan eene vreemde ziekte overlijdt, waardoor er vermoeden van vergiftiging kan bestaan, wordt het lijk onmiddellijk na den dood en vóór gewasschen te zijn in een Boesipapaja [1] boom (die gespleten en dan te zaam gebonden is even als een halve holle boom) van ten minste vijf voet lang, gelegd. Deze soort van kist wordt door twee geheel vreemde en onpartijdige mannen, die daartoe van andere plaatsen uitgenoodigd zijn, van het Oosten naar het Westen gedragen langs al de aanwezigen, die daartoe in twee rijen moeten geschaard zijn.

Waar nu het lijk de twee dragers door zware drukking op het

[1] Het is een holle boom van zeer zacht en onbruikbaar hout, dat opengespleten, van binnen op de bamboes gelijkt; de bladeren zijn breed en raspachtig.

hoofd dwingt stil te staan, daar begint het onderzoek, en men vraagt aan het lijk of hier, waar nu stilgestaan wordt, de plaats is, waar opheldering gegeven kan worden. Wanneer men eene duidelijke beweging van den geholden boom opmerkt, zoo is het eene bevestiging. Indien, nadat driemaal de vraag is herhaald, geene in het oog loopende beweging wordt waargenomen, is het antwoord ontkennend, en men gaat met het lijk door tot aan het einde van de aan weêrszijde geschaarde menigte. Elk beijvert zich bij zulke gevallen tegenwoordig te zijn, om geen blaam op zich te werpen of verdenking te verwekken.

Wanneer echter bevestigend is geantwoord, dan vraagt men, of hier de juiste persoon of wel een naastbestaande van dien zich bevindt; wordt ook hierop bevestigend geantwoord, zoo vervolgt men met naar den graad van bloedverwantschap te onderzoeken, totdat men eindelijk zal hebben uitgevonden, wie de eigenlijke persoon is. Daar dit in het bijzijn van zoovele personen als getuigen geschiedt, wordt het als een geldig bewijs aangemerkt, en het lijk begraven. Hoe onbegrijpelijk en onmogelijk dit ook schijne, is deze handelwijze toch inderdaad bij de boschnegers steeds in gebruik. Ik ben daarvan meermalen ooggetuige geweest.

Eenige dagen later wordt de aangeduide persoon, wanneer hij niet tegenwoordig was bij bovenvermeld onderzoek, opgespoord, des noods met geweld gehaald, en voor den gouverneur of het opperhoofd gebragt, die hem in tegenwoordigheid der kapiteins of raadslieden ondervraagt. Bij ontkenning wordt hem iets te drinken aangeboden, waaraan hij echter niet zal voldoen, wanneer hij schuldig is, daar het gebleken is, dat wie daarvan drinkt met een kloppend of ongerust hart, dikwijls directe kenteekenen openbaart, zoo als braking, opzwelling, bleekzucht enz. Wanneer de persoon, die (in weerwil van de overtuiging zijns misdrijfs) dit heeft willen trotseren, wordt hij door de afschuwelijkste en ongehoordste folteringen ter dood gebragt, terwijl bij bekentenis hij met de zweep gedwongen wordt op te geven, wie hij in zijn leven meer heeft vergiftigd.

Daarop worden al de betrekkingen van den vergiftigden persoon geroepen bij de strafoefening tegenwoordig te zijn, en hem met een nijptang de een na den ander, met alle mogelijke kracht aan de ooren te trekken. Vervolgens wordt hem een schotel met pindablaf voorgezet, waarin een schildpad moet gekookt zijn, benevens eene tomtom, van rijpe bananen gemaakt. Dit alles toch wordt als het lekkerste eten beschouwd. Hij wordt dan

3: Coster SR8 Bush Negroes

weder met de sweep zwaar geslagen, waarna hij het voor hem gereed gemaakte eten moet, en onmiddellijk daarop op een roosterswijze aangelegd groot vuur ongebonden gaan zitten, zoodat hij totaal tot asch verbrandt.

Nooit echter wordt een beschuldigde vóór het verloop van drie maanden na het onderzoek ter dood gebragt, omdat er misschien nog kans zoude kunnen bestaan, dat zijne onschuld bleek.

Bij eene bekentenis en bij het leveren van duidelijke bewijzen dat de gestorvene redenen heeft gegeven om te worden vergiftigd, komt dikwijls de schuldige met een ligte straf vrij; somtijds wordt ook met algemeene goedkeuring vergiffenis geschonken, onder voorwaarde, dat de schuldige tot in zijn derde geslacht, de verpligting op zich neme, om de nazaten van den mishandelde in alles van dienst te zijn. Het gebeurt ook wel dat bij verschillende andere misdaden den dader zijne misdaad geheel wordt vergeven, doch op zijne kinderen tot in het derde geslacht de verpligting wordt opgelegd om even als bij vergiftiging slaafsche diensten te bewijzen.

De meeste dier slaafsche diensten bestaan gewoonlijk in het geven van geld, sterken drank of levensbehoeften, waardoor dikwijls veel gearbeid moet worden, om daaraan te kunnen voldoen. Zij hebben daardoor iederen dag de vrees dat van hen dit of dat kan gevergd worden. Er zijn echter voorbeelden, dat daarvan geen te groot misbruik wordt gemaakt.

Twaalf maanden na de begrafenis vindt er altijd eene groote bijeenkomst in de hut van den overledene plaats, alwaar de rouwtijd met vreugdebedrijven eindigt. Uitbundige feesten worden er dan gevierd, en dien nacht buitengewoon veel gedronken, gegeten en eereschoten gedaan. Ieder in de buurt, voor zoover het hem mogelijk is, is daarbij tegenwoordig.

Dit feest wordt Tesa, het eindigen van den rouwtijd, genoemd, en neemt een aanvang, nadat een der naastbestaande, die het meest in aanzien is, eene groote callebas vol water in de regterhand neemt, en daarmede uit de hut langs de naastbij gelegene andere woningen langzaam voortwandelt, en door een groote hoop volks gevolgd wordt, waarbij hij hier en daar het water Trowéwatra dropsgewijze op den grond sprengt, zeggende: gelijk dit water zal ook de ziel des overledene zuiver zijn, en alles wat hem lief was, zal op aarde rustig blijven zonder door hem, die als geest zich in de geestenwereld bevindt, te worden gestoord.

3: Coster SR8 Bush Negroes

Daarop volgt een tweede, die even als de eerste een calebas, maar thans met geestrijken drank gevuld, in handen heeft, en van tijd tot tijd eenige droppels daarvan op den grond sprengt, ten teeken, dat zij bij deze gelegenheid ook door drank den overledene met vreugde gedenken.

Dan begeven zij zich weder in de woning, waar allen verzameld zijn, en vieren tot het aanbreken van den dag een genoegelijken nacht met zang en dans.

HOOFDSTUK XII.

KARAKTER, DEUGDEN EN ONDEUGDEN.

De boschneger heeft, zoo als ik reeds hier boven zeide, zeer veel eerbied voor den ouderdom en voor aanzienlijken; zij zijn jegens hunne naaste betrekkingen eerlijk, waarop zij anders niet kunnen roemen. In hunne gewone bezigheden zijn zij niet lui, maar werken wanneer het moet, onvermoeid. Omtrent vreemden zijn zij gulhartig en voorkomend, te meer wanneer zij veronderstellen kunnen op belooning aanspraak te mogen maken. Jaloezij, afgunst en kwaadsprekendheid zijn hunne grootste ondeugden. Zij hebben omtrent vele zaken eene antipathie, die zij trefoe (treef) noemen. Zoo eet bijv. de een dit, de ander dat niet. Ook zijn zij zeer bijgeloovig in kleinigheden, waaraan zij zich tot in verre nageslachten houden, dat noemen zij obia (woordelijk vertaald betoovering, tooverij).

Eene Aucasche meid, die door gehechtheid aan mijne vrouw en mij al ruim vijf jaar bij ons in de stad woont, daar zij sedert het overlijden van haren man, die een mijner vertrouwdste werklieden was, zich aan geen ander wilde verbinden, en allerlei huiswerk bij ons verrigt, drijft haren trefoe om geen ongeschubden visch te eten zoo ver, dat zij niet eens het vuur, waarop een pot waarin vroeger eens ongeschubde visch was bereid, zal gebruiken om haar eten te koken. Een andere ken ik die geen melk gebruikt, en ook geen vleesch hoegenaamd (met uitzondering van spek) eet, of 't moet wild zijn en wel, dat door haar gereed is gemaakt, voorgevende, dat alles met boter bereid wordt, en dat boter van melk komt. Kaas echter eet zij wel, zeggende, dat daar volstrekt geen melk in voorkomt.

3: Coster SR8 Bush Negroes

HOOFDSTUK XIII.

ZIEKTEN, KWALEN ENZ.

De grootste geesel is ook bij hen de Lepra Boasi, (melaatschheid en Elephantiasis Fuchs), venerische ziekten, been- en ligchaamspijnen en zweren. Zij genezen zich meestal met kruiden, die zij in menigte bezitten en waarmede zij dikwerf bijzonder gelukkig werken. Abcessen snijden zij zelf open, zetten zich in de meeste gevallen bloedige koppen, die zij van kleine callebassen maken. Voor vele pijnen wrijven zij zich met spiritus op paradijszaad [1] getrokken en met krapaolie in, die zij van de krapanoten [2] verkrijgen.

Bij moeijelijke gevallen en gevaarlijke ziekten vragen zij echter raad aan den Cromantie gado, dat niet dan door middel van zang en dans kan geschieden, waarbij veel gedronken wordt.

Een daartoe geregtigde Wentie man (afrikaansch afgodenpriester of priesteres) of een invloedrijk persoon weet zich door drank, zang en dans bij de anderen zoo op te winden, dat hij op eene razende wijze, zonder besef wat hij doet, bovenmenschelijke sprongen, kromningen en verdraaijingen met zijn ligchaam maakt, in het vuur springt en danst, totdat hij eindelijk bewusteloos op den grond valt, en als een ton rollende, schuimbekkende, de akeligste en vreemdsoortigste geluiden geeft, dat zoo lang aanhoudt, tot hij eindelijk voor dood ergens wordt nedergelegd. Zoo lang hij zonder eenige beweging of geluid als in diepen slaap blijft liggen, mag men hem volstrekt niet nabij komen of aanraken, maar moet steeds zorgen hem in zijne vaart uit den weg te gaan en in niets hinderlijk te zijn.

Ligt hij daar als dood neder, met uitzondering alleen dat zijne oogen vonkelen en in hare kassen geheel verdraaid zijn, waarbij men dikwijls alleen het wit en het rood ziet, en hij naar lucht hijgende zijn borst beweegt, dan wordt hij voorzigtig naar de plaats, waar de Cromantie gado gesteld is, gebragt, alwaar hem vragen betrekkelijk die ziekte worden gedaan, welke men wenscht te genezen en waarbij zich de zieke of, bij diens afwezigheid, eenige zijner laatstgedragen kleedingstukken moeten bevinden.

Die vragen worden met zeer veel plegtigheid gedaan, en door

---

[1] Sem. paradisie Nimgre koudre pepre van de Amomum paradise Afzel.

[2] Carapa guianensis Obl.

3: Coster SR8 Bush Negroes

den daar liggende beantwoord. Zeer dikwijls zijn de bij die gelegenheden opgegeven en vreemdsoortigste kruiden van gunstig gevolg geweest.

Wanneer zij tot zulke gevallen overgaan, dan is de lijder verpligt, zoo lang hij niet genezen is, de opgegeven medicijnen te blijven gebruiken, wat dikwerf tot uitkomst heeft gehad dat de zieke na lang lijden toch eindelijk genas.

Wanneer hij in het minste de bij die gelegenheid opgegeven middelen veronachtzaamt, kan hij er vaak op rekenen, dat er voor hem geen baat meer bestaat, omdat hij zonder den bepaalden eerbied en inachtneming der voorschriften, roekeloos de Cromantie gado tot herstel heeft aangeroepen.

Hoe deze zaak ook moge beschouwd worden, is het toch eene zekere waarheid, dat zij vast gelooven, dat de uitkomst niet zal falen, mits men zich in niets te buiten ga en verwaarlooze.

Het gebeurt dan soms, dat iemand na zijne genezing, zich gedurende zijn geheele leven van het een of ander onthoudt, wat hem tot herstel geboden is. Vele beweren dat de Lepra, die zij krijgen, is toe te schrijven aan het niet in acht nemen van datgene wat hun of wel hunne ouders verboden was.

Meest alle boschnegers hebben Wentie of opwekkingen der afrikaansche afgodische dansrazernij, dat men moet zien, om het te kunnen gelooven en begrijpen. Zij kunnen dikwijls wel vijf minuten lang in een sterk vuur ongekleed en barrevoets dansen, zonder zich in het minste te branden, en zonder dat eenig teeken van zenging aan hen te zien is.

Als blanke moet men groot vertrouwen van hen genieten, wil men de vergunning verkrijgen diergelijke plegtigheden bij te wonen. Nimmer zal ik de gewaarwording vergeten, toen ik een dergelijk feest bijwoonde; het had plaats van zeven uur 's avonds tot twee uur in den morgen. Gedurende al dien tijd bevond ik mij in eene zeer onaangename spanning. Ofschoon ik ver van het door ons bewoonde gedeelte (namelijk de stad Paramaribo) mij in het hooge bosch alleen in hun midden bevond, toch was ik door de stellige overtuiging van mijnen invloed op hen, niet bevreesd. Ik was echter dien nacht niet gerust, en ware het niet, om hen niet te hinderen, of niet te toonen, dat ik mij bij deze plegtigheid niet op mijn gemak gevoelde, ik zou, hoe gaarne de uitslag der bewegingen wenschende te zien, mij verwijderd hebben. Ik bleef echter tot alles afgeloopen was, ook om de onderscheiding die mij te beurt viel van daarbij tegenwoordig te

3: Coster SR8 Bush Negroes

mogen zijn, en om het in mij gesteld vertrouwen niet te kwetsen, terwijl ik mij in gedachte verheugde later aan anderen de beschrijving deser plegtigheid te kunnen geven.

HOOFDSTUK XIV.

SPRAAK, ODO'S EN VERTELLINGEN [1].

Hunne spraak bestaat in het alhier gewoonlijk gesproken wordende negerengelsch, doch op een zangerigen toon met een eigenaardig accent.

Als bewijs dat zij gedurende het gesprek u goed begrijpen, herhalen zij voortdurend het »Yaa!«

Wordt er een kind onder hen geboren, dan geven zij het buiten een algemeenen ook nog een dagnaam, waarin bij hen bijzondere beteekenissen schuilen, bijv.:

De op Zondag	geboren	jongens	Kwassie	de	meisjes	Kwassiba.
» » Maandag	»	»	Kodjo	»	»	Adjuba.
» » Dingsdag	»	»	Kwamina	»	»	Abenie.
» » Woensdag	»	»	Kwakoe	»	»	Akoeba.
» » Donderdag	»	»	Jauw	»	»	Jaba.
» » Vrijdag	»	»	Kofi	»	»	Afie.
» » Zaturdag	»	»	Kwami	»	»	Amba.

Hunne odo's of spreekwoorden hebben in den regel betrekking op hun eenvoudig boschleven, bijv.:

»*Te pikien boesi kiebrie joe boen, dan joe no moesoe falla »biegie boesi te joe toeka naka hen;*« d. i.

»Wanneer gij door een klein bosch beschut zijt, wees er »tevreden mede, en eischt het grootere niet, dat gij toeval»lig ziet.«

Eene andere beteekenis is:

»Kan het weinige voldoen, tracht dan naar het meerdere niet.«

»*Na trefie avie die de falla pikien bon, de falla bigie »wantoe;*« d. i.

»De bijl, die kleine boomen velt, velt groote boomen ook.«

Eene andere beteekenis is:

»God die den worm niet verlaat, zal ook den mensch niet »verlaten,« of wel:

[1] Odo, spreekwoord, vertellingen Fori, en sprookjes Anansi-tori geheeten.

»Niemand is zoo ongelukkig of er kunnen dagen van voor-»spoed voor hem komen;« ook.

»Acht uw vijand niet te ligt.«

HOOFDSTUK XV.

ALGEMEENE KENNIS.

Deze staat bij hen op een zeer lagen trap, en bepaalt zich hoofdzakelijk tot eene grondige kennis van houtsoorten en geneeskrachtige planten, bij hen in gebruik.

HOOFDSTUK XVI.

WIJZE VAN REIZEN, ENZ.

Hunne wijze van reizen is zeer eenvoudig. Meestal vergezellen vrouw en kinderen hen, hoogst zeldzaam gaan zij alleen. Voedingsmiddelen nemen zij nooit meer mede dan zij hoog noodig achten, ten einde geen last van groote bagaadjes te hebben, waarvoor hunne kleine, smalle, uit een boomstam gemaakte vaartuigen ook weinig geschiktheid bezitten.

Als natuurmenschen kunnen zij zeer goed tegen ontberingen, maar dragen toch steeds zorg om wanneer zij op reis gaan, gewapend te wezen. Deze jagt- en oorlogswapenen bestaan in geweren, kruid, lood, boog en pijlen, benevens een houwer en een bijl.

Dikwijls kunnen zij zich weken lang op die reizen in een klein smal corjaal (canoe) ophouden; aan gemakken is natuurlijk veel gebrek, doch zij stellen zich hiermede tevreden, mits zij slechts een plekje in het corjaal hebben waar zij een vlammend vuurtje kunnen aanhouden, hetwelk dient tot bereiding van spijzen en omdat de neger in het algemeen daarin eene voor hem aangename gezelligheid vindt. Van veel beteekenis zijn hunne reizen niet, zij strekken zich nooit over zee uit, wat bij de verschillende Indiaansche stammen wel het geval is.

HOOFDSTUK XVII.

WIJZE VAN OORLOGVOEREN, PLEGTIGHEDEN BIJ HET SLUITEN VAN VREDE EN VERBOND.

Oorlog wordt bij en onder hen zeldzaam gevoerd, doch heeft dit plaats, dan draagt hun strijd het karakter van wraakzucht, list en haat.

Bij het sluiten van vrede, verbindt de onderworpene partij zich aan de eischen der overwinnaars te zullen voldoen, mits die onderling als billijk zijn geoordeeld. Bij de plegtigheden, welke daarbij in het oog worden gehouden, behoort ook een groot gebruik van dram.

De vredesbepalingen worden in een groot gebouw (loods) beslist. Deze loods is geheel open, zij noemen die hun geregtshof, afgeleid van Kroetoe hoso of piketti [1]. Wanneer zij zich daar bevinden, hetzij dit plaats vindt na het eindigen van eenen onderlingen strijd, of wel tusschen echtgenooten, familieleden of vroegere vrienden, dan verzamelen de hoofden der partijen zich in de bedoelde loods, en kiezen hunne plaatsen in het oppergedeelte van het gebouw. Vervolgens plaatsen zich de in deze zaak betrokkenen in de nabijheid der hoofden, en rondom dezen al de daar aanwezigen, die het publiek uitmaken.

Allen geplaatst zijnde, neemt een der hoofden een beker, (in den regel een callebas) gevuld met dram, of nog niet gegist suikerriet. Daarvan stort hij op verscheidene plaatsen in de loods eenige droppels op den grond, hetgeen beteekent, dat hunne voorvaders, die op die plek ook eens gezeten en regtgesproken hebben, in aller herinnering moet opgewekt worden en waarbij de afgestorvenen, door hen het eerst dit offer aan te bieden, eene beweren wordt.

Deze plegtigheid volbragt zijnde, gaat de beker bij ieder rond en elk der aanwezigen neemt er een kleine teug uit. Nadat die gedaan is, en geen hunner zich hieraan onttrokken heeft, wordt de vrede als gesloten beschouwd; alle veeten zijn vergeven, en de vijandschap heeft opgehouden te bestaan.

Gebeurt het echter dat een der aanwezigen weigert te drinken, dan moet hij van zijne weigering openlijk reden geven, en dan geschiedt het wel eens dat de overweging omtrent het geschil op nieuw een aanvang neemt.

[1] Piketti, plaats waar de executie der straf plaats vindt.

Alsdan verwijderen de ouden of raadslieden zich gewoonlijk uit de loods en laten hun Granman [1] alleen achter. Zij, die zich verwijderd hebben, verdeelen zich in onderscheidene groepen en houden onderling raad, maken de zaak duidelijk kenbaar en deelen elkander kunne beschouwingen mede, hoe zij de punten van verschil wenschen opgelost te zien. Zijn zij het daaromtrent eens, dan keeren zij tot het opperhoofd in de loods terug en de behandeling der zaak vindt daarna op nieuw plaats, tot er eindelijk overeenstemming bestaat. Gedurende deze beraadslaging der ouden of raadslieden heerscht er onder hen een plegtige ernst. Vrouwen worden bij deze vergaderingen soms toegelaten, doch hebben nooit eene stem, en komen slechts om te luisteren en te zien.

Nadat de zaak tot genoegen van alle partijen is beslist, gaat de heer nog eenige keeren onder de aanwezigen rond, en daarna begeeft ieder zich stil en rustig naar zijn kamp of woning.

HOOFDSTUK XVIII.

MUZIEK, MUZIEKINSTRUMENTEN.

Hunne muzijk is zeer eenvoudig en eentoonig, men maakt er gebruik van onder begeleiding van zang en dans, bij feestvieringen en eeredienst-plegtigheden.

De instrumenten worden verschillend gebruikt en wel naar den aard der gebeurtenissen. Zoo wordt de zoogenaamde lange trom, Agida [2] geheeten, bij eeredienst-plegtigheden bespeeld; bij andere gelegenheden gebruikt men de kleine of Apientie-trom. Vervolgens hebben zij een instrument, door hen kwakwabankje geheeten, zijnde een bankje of plank van zeer hard hout, waarop met twee stukjes gedagen wordt.

Dansen zij de Papá-wenti, een Afrikaansche afgodendans, dan gebruiken zij de Agida-trom. Bij den Sangé of gewonen dans, bespelen zij de kleine trom of Apientí.

De Seema dansen zij op den maatslag der kleine trom en van het kwakwabankje; bij het uitvoeren van den laatstgenoemden dans heerscht er onder de dansers een groote zuiverheid en bij die

---

[1] Hoofd, ook Gezagvoerder.

[2] Papá-trom.

3: Coster SR8 Bush Negroes

het langst volhoudt en de vingste en juiste uitvoerder der hierbij bepaalde passen is, wordt als overwinnaar toegejuicht.

Bunja of Baljaar behoort tot de echt Afrikaansche dansen. Deszelfs naam geeft men ook aan de Afrikaansche guitar, een muzijkinstrument vroeger in de volkplanting algemeen bekend, thans geheel verdwenen. Deszelfs dans voert men uit onder den maatslag der beide trommels en het kwakwakkie. Bij deszelfs dans voorzien de vrouwen zich van een saka-saka, een speeltuig den vorm hebbende van een grooten rammelaar, gemaakt van een calebas met korrels of pitten van de canna indica en canna lutea gevuld, ook door hen viengoe geheeten. Deze saka-saka draaijen en schudden zij volgens de maat van den door hen aangeheven zang, hetgeen een eigenaardig vreemd gelnid verwekt.

HOOFDSTUK XIX.

KLEEDING, SIERADEN, TATOEËRING.

Hunne kleeding is zeer eenvoudig. De vrouwen dragen gewoonlijk slechts een stuk gekleurd lijnwaad of katoen-streep en bont gebeeten, van twee el lengte en één en een kwart el breedte. Dit slaan zij om hun midden, en laten het tot onder de knie-gewrichten afhangen, hetgeen zij pangi noemen. Dit onderkleed der negerinnen wordt alzoo genoemd naar Pano (Spaansch) en Pagne (Fransch). In den regel dragen zij het bovenlijf bloot, terwijl zij om den hals, de handpolsen en voetenkels korsalesceren dragen, waarmede zij zeer ingenomen zijn. Het hoofdhaar vlechten zij gewoonlijk in eene menigte kleine tressen en binden de uiteinden daarvan met wit katoenen draden. Eenige hunner dragen het haar uitgekamd, waardoor hunne hoofden, op eenen afstand gezien, veel op groote ragebollen gelijken. Zij zijn zeer versot op bloedkorralen, die als versiersel bij hen groote waarde hebben.

Vieren zij feest, dan dragen zij nog eene menigte gekleurde doeken van katoen of neteldoek om den hals, en tooijen zich verder met koperen en ijzeren ringen om de polsen, waartusschen korsalesceren, op dezelfde wijze als het Europeesche meisje hare armbanden draagt. Aan de vingers dragen zij eene menigte koperen ringen, soms wel tot tien stuks; ook wordt de duim over het algemeen hiermede versierd.

3: Coster SR8 Bush Negroes

De mannen vergenoegen zich in den regel slechts met een eenvoudigen schaamtedoek of gordel, doch gaan zij er toe over om zich op te schikken, dan dragen zij een breed gerand hoed, welke meestal met bonte kleuren geschilderd is; rond den bol dragen zij een breed lint, waarvan de einden lang over den rand afhangen.

Om hunnen hals dragen zij dikwijls een snoer bestaande uit tijgertanden, de slag- en gewone tanden van de boschzwijnen (de Pakier en Piengo) en die van andere diersoorten, welke zij op de jagt hebben buit gemaakt; dezelfde versierselen dragen zij aan eenen breeden band hangende onder de knieën, hierbij wordt nu en dan eene schelp, een stuk koper, ijzer, lood enz. gevoegd. Tot hunne versierselen behooren ook de Papagaai- en West-Indische raven-[1] veren en kleine kwastjes van boomwol vervaardigd.

De laatst bedoelde versierselen noemen zij obia's.[2] Even als de vrouwen dragen zij gekleurde doeken om den hals.

Gelijk bijna alle tropische en afrikaansche volkeren tatoeëren zij zich. Mannen, vrouwen en kinderen ondergaan deze kunstbewerking en ofschoon zij er op gesteld zijn die als versiersel te bezitten, zoo zien zij op den met vele tatoeëeringen versierden man, gelijk de Europeaan op eenen verwijfden pronker neder. Er zijn er onder hen wier gelaat en ligchaam met deze insnijdingen als bedekt zijn, maar zij worden door de arbeidzamen en meest in geest ontwikkelden met verachting aangezien. Zij zeggen dat deze zich te veel aan de weelde hechten en luiaards moeten zijn, om aan de zucht dier pronkerij zoo veel tijd te verspillen. Wanneer door den tijd en vergroeijing der huid de insnijdingen verflauwen, worden die door hernieuwde kerving weder opgewekt.

---

[1] Lafroe Psittacus Macao L.

[2] Obia, toovermiddel. Hierin zien zij dezelfde werkende krachten als het bijgeloof in amuletten en talisman's.

3: Coster SR8 Bush Negroes

HOOFDSTUK XX.

DE HOUDING TEGENOVER EUROPEANEN EN DE BEHANDELING VAN DEZEN TEGENOVER HEN.

De boschnegers beginnen, wanneer zij weinig sterken drank, kruid en lood meer in voorraad hebben, aan den arbeid te denken, zij verlaten hun kamp en gaan naar de werkplaatsen, waar zij gewoon zijn boomen te vellen en die tot vierkant hout te bewerken, hetgeen zij vervolgens tot vlotten te zamen binden en de rivieren af voeren om het op de plantages en te Paramaribo te verkoopen.

Sommigen hunner, vooral de Saramacaners, brengen korjalen, pindanooten [1], ook aardnooten en Tonkaboonen [2] naar het door Europeanen bewoonde gedeelte der kolonie; zij verruilen gewoonlijk dit alles voor sterke dranken. Te bejammeren is het, dat hun handel met de blanken dikwerf met onaangenaamheden gepaard gaat. Doorgaans behandelen de laatstgenoemden hen met minachting. Vooral vindt zulks maar al te dikwerf op de plantages plaats, waardoor natuurlijk bij de boschnegers vrees en ontevredenheid tegenover de blanken ontstaat; het is dus niet te verwonderen dat zij, na herhaaldelijk in hunne billijke regten te kort gedaan te zijn, door wantrouwen en wraak gedreven, dikwijls wederkeerig de Europeanen trachten te bedriegen.

Om hunne verhouding tegenover de Europeanen duidelijk te maken zal ik eenige handelingen aanhalen, die mij in vroegere jaren zijn bekend geworden en die nog niet geheel in de kolonie opgehouden hebben.

Zoo is mij bekend dat zij met houtwaren, die zij aan hunne korjalen of kanos binden, na ze met boschtouwen (taaije lianenstengels) tot vlotten gemaakt te hebben, naar de een of andere plantage gegaan zijn om die te verkoopen, en de Europeanen op eene schromelijke wijze hebben misleid.

Zij vlotten hun vierkanthout op de volgende wijze. Vier dikke sterke rondhouten worden regt-dwars, twee boven en twee onder het korjaal aan elkander gebonden; daartusschen wordt het hout ingeschoven en vast gemaakt, zoodat het geheel een stevig langwerpig vierkant vormt, in het midden waarvan de korjaal en

---

[1] Arachis hypogaea L.

[2] De vrucht van den Dipteryx.

3: Coster SR8 Bush Negroes

waarmede zij verre reizen van de boven naar de beneden rivieren afleggen. Deze tot vlotten gemaakte en door het korjaal medegevoerde houtwaren, noemen zij kokroko; ligt en drijvend hout binden zij aan lange sparren met boschtouw (boesitetei) geheeten [1]; zoo aan het zware hout verbonden slepen zij het mede de rivieren af.

HOOFDSTUK XXI.

ONDERLINGE VERSTANDHOUDING.

Niet lang geleden bevond ik mij bij hen in de rivier Boven-Commewijne in de Tempati (een zijtak der genoemde rivier links in het opvaren; deze zijtak loopt tot in het gebergte, dat als roodenberg vermeld staat).

Bij hen vertoevende deed ik vele pogingen om hen te bewegen de niet tot hunne stammen behoorende schuilhouders en wegloopers van lateren tijd op te sporen en hen bekend te maken dat er bij gouvernements besluit in den loop van het jaar 1863, vóór de emancipatie, eene algemeene amnestie omtrent hen is uitgevaardigd, zoodat zij zonder vrees voor eenige straf naar hunne vroegere woonplaatsen konden terug keeren. De reden die mij bewoog hen hiermede bekend te maken, was, dat ik in het terugkeeren dezer schuilhouders een belangrijk voordeel voor de kolonie zag, daar het gebrek aan arbeiders bij den landbouw zich steeds dringender doet gevoelen.

Ook beloofden zij aan mijnen wensch te voldoen door de bij hen gebruikelijke teekens daar te stellen, die de schuilhouders zouden bekend maken met mijn verlangen om hun de goede tijding mede te deelen.

Ten einde de schuilhouders te doen weten, dat zij werden aangezocht uit het woud te komen, gaan zij op de volgende wijze te werk.

Zij binden witte en blaauwe, ook wel witte en zwarte lapjes katoen, ter lengte van een half el en ter breedte van 3 duim Rijnlandsch aan de boventakken der boomen, aanvangende in het diepst gedeelte van het woud en voortgaande naar den rivier-

[1] Van de copaiva.

3: Coster SR8 Bush Negroes

over. De hoogst geplaatste vlaggetjes zijn van donkere kleur, terwijl de allenge lager gebondene lapjes naar de rivierzijde wit zijn.

De schuilhouders, die zich in die streek ophouden en bij de jagt het bosch doorkruisen, ontdekken deze teekens en zien daaruit dat er iets gaande is; hetzij dat andere schuilhouders zich met hen in aanraking willen stellen of dat zij voor gevaar te vreezen hebben.

De wijze, waarop die teekens aan de boomen gehecht zijn, doet hen verstaan, dat wanneer zij dieper boschwaarts ingaan, er voor hen eene donkere en gevaarlijke toekomst zal geboren worden, terwijl, wanneer zij er toe kunnen besluiten om zich naar den rivieroever te begeven, zij een wit, dat is, een helder pad zullen kunnen bewandelen en dat zij die witte vlagjes volgende menschen zullen vinden, die of met hen gemeene zaak willen maken of hun belangrijke inlichtingen wenschen te geven.

Daar deze schuilhouders steeds bevreesd zijn voor overrompeling of misleiding, is het vertrouwen in deze teekens niet altijd terstond gevestigd en dus begeven zich eerst eenige hunner met list en voorzigtigheid benedenwaarts. Komen zij in de meer bewoonde streken dan bespieden en onderzoeken zij alles wat zij verlangen te weten, dikwerf strekt zich dat onderzoek tot aan Paramaribo uit. Nu dachten de boschnegers dat wanneer zij hierin hunne gewoonte volgden, het hun duidelijk zijn zou waarom die teekens in het bosch geplaatst waren en dat zij naar aanleiding daarvan al spoedig met de uitgevaardigde amnestie bekend zouden worden.

Ik moet hier nog bijvoegen, dat er later werkelijk vele wegloopers of schuilhouders uit de bosschen gekomen zijn, waaronder vooral genoemd moet worden de zooveel opgang gemaakt hebbende Broos, opperhoofd van een schuilhonderkamp achter de plantage Rac a Rac, die door velen gevolgd terugkwam.

Ik moet bekennen dat ik dit opperhoofd nooit gezien heb, en mij met deze gebeurtenis volstrekt niet heb ingelaten; de vraag is echter of deze Broos en gevolg uit eigen beweging teruggekomen zijn, dan wel of zij zich zonder vrees onder de blanken begeven hebben door de op mijn verzoek geplaatste geruststelstellende teekens.

Dat de aan mij verkleefde boschnegers door het plaatsen van

3: Coster SR8 Bush Negroes

teekens aan mijn verzoek hebben voldaan, is niet te betwijfelen, doch welke uitkomst daar het gevolg van is geweest kan niet met zekerheid gezegd worden.

HOOFDSTUK XXII.

MISLEIDING JEGENS HEN GEPLEEGD.

Met een enkel woord sprak ik in hoofdstuk XX en vroeger van de misleidingen die de blanken tegenover de boschnegers plegen. Ik was eerst beschroomd de waarheid hieromtrent onverholen mede te deelen. Daar die echter door mij niet wordt vermeld als algemeen van toepassing te zijn, omdat zooals in alles ook hier gunstige uitzonderingen bestaan, zoo acht ik het mij ten pligt mijne bevinding bekend te maken.

De boschnegers, het valt niet te ontkennen, hebben door de menigvuldige misleidingen, die zij van de Europeanen en andere vrije bewoners dezer volksplanting ondervonden een afkeer jegens hen gekregen. Zij stellen dus bedrog tegenover bedrog, en list tegenover list.

Het is mij gebleken dat vele hunner wanneer zij met houtvlotten op de plantages aankomen om het hout daar te verkoopen, na menigmaal bedrogen te zijn, alle listen in het werk stellen om van hunne zijde de Europeanen te bedriegen. Ik laat nu in het midden, wie van beide partijen de voorname of aanleidende oorzaak is en de grootste schuld in deze verkeerde handelingen heeft. Wanneer eene familie boschnegers met vlotten hout op eene plantaadje aanlandt, dan gaat de man aan den wal, doch mag zich volgens oud plantaadje gebruik niet verder begeven dan tot aan de woning des gezagvoerders, die naar de soorten en de prijzen per voetmaat vraagt (de prijzen verschillen veel naar gelang van kwaliteit en dikte). In den regel neemt men met den gevraagden prijs geen genoegen en dingt tot dat de verkooper zich met 40 centen voor hout van 64 tevreden stelt.

Is de koop gesloten dan staat de gezagvoerder toe om het houtvlot in de plantaadjekreek te brengen, dat dan vervolgens, na het eindigen van den veldarbeid, door de hulp der negers van de plantaadje, des avonds op den wal wordt gesleept.

Den volgenden morgen wordt het hout geïnspecteerd en gemeten, en gewoonlijk, al is het hout nog zoo goed en geheel

3: Coster SR8 Bush Negroes

volgens de opgave des verkoopers, worden er nog vele aanmerkingen gemaakt, en het gedane bod op 32 of 24 centen de voet gebragt.

Wat moet nu de arme boschneger doen? Het hout terug nemen is moeijelijk, schier onmogelijk, want, daar hij gewoonlijk met zijne vrouw en een paar kinderen daar is, zijn zij te weinig in getal om de groote stukken van 25 tot 40 voeten lengte, bij eene dikte van 7/7 tot 10/10 duimen, weder van den wal in het water te slepen. Hij is alzoo geheel afhankelijk van den goeden wil en de hulp des gezagvoerders en der veldarbeiders van de plantaadje. Het daar laten liggen gaat even moeijelijk, want, welligt wanneer hij met eenige zijner stamgenooten tot hulp terug komt, wordt hem niet toegestaan het hout weg te halen. Hij neemt het lage bod dus aan. Doch daarmede zijn de mislelidingen nog niet ten einde. Het accoord nu voor goed gesloten zijnde, gaat men tot de meting over, en het behoort waarlijk niet onder de vreemde verschijnselen, dat men daartoe een maat van 6 voet gebruikt, die men den boschneger verklaart slechts 5 voet lengte te hebben.

Deze bedriegerijen van meer of minder strafwaardigen aard, vinden helaas maar al te dikwijls plaats, en gedurende mijn vijfjarig plantaadjeleven was ik er menigmaal ooggetuige van. Is het dus te verwonderen dat deze menschen, na herhaaldelijk te zijn bedrogen, zulks de blanken ook trachten te doen?

Wanneer bijv. de boschneger in het hooge woud een boom heeft geveld en ontdekt dat die binnen in bijna hol is, dan bewerkt hij dien, niettegenstaande dit gebrek, tot een vierkant blok, zorg dragende de zigtbare holten boven en onder, door er houten pennen in te slaan, onzigtbaar te maken. Daarna neemt hij klei en modder en weet elk spoor te doen verdwijnen, de ontdekking van welk bedrog ook zelden plaats vindt, vóór dat er een stuk van het blok is afgezaagd.

Ook plegen zij veel bedrog door verschillende kwaliteiten hout van veel en weinig waarde, doch die elkander gelijken, den kooper voor goede waar in de hand te stoppen, bijv. eene weinig geachte kwaliteit zwarte kabbes [1] voor bruinhardhout [2] te verkoopen, welke beide soorten alleen door houtkenners te onderkennen zijn.

[1] Andira retusa H. B. K.

[2] Andira bij de Arrawakken Indianen Wassila geheeten.

Hebben zij hout bewerkt dat aan de eene zijde reeds eenigzins verrot is, of wel is het wormsteekig of gescheurd, dan weten zij het zoodanig in hunne vlotten te plaatsen, dat de goede kant boven ligt, welk bedrog eerst ontdekt kan worden, wanneer het op den wal gesleept is en men door elk stuk om te draaijen en scherp na te zien hiervan overtuigd wordt.

Is het hen mogelijk bij de blanken iets te kunnen ontvreemden, zij zullen het niet laten. Ook maken zij zich schuldig aan logentaal en geven zich de namen van hen, die nog vertrouwen bij de blanken bezitten, hetgeen zij ongestraft kunnen doen, omdat de gelijkheid hunner kleur en gelaatstrekken het na eenig afzijn voor de blanken hoogst moeijelijk maakt hen te herkennen.

Dat herhaaldelijk bedriegen heeft dan ook te weeg gebragt, dat de blanken hen tot schurken en leugenaars verklaren, maar de boschnegers, ofschoon zij zulks niet openlijk doen, zeggen hetzelfde van hen, en beschouwen zich zelven als veel trouwer en braver. Dat zij zulks met eenigen schijn van regt doen, valt niet te ontkennen; immers tegenover elkander als stamgenooten zijn zij zeer eerlijk, en vertrouwen op elkanders woord. Dikwerf gebeurt het onder hen dat eene familie uit het kamp op reis gaat of afwezig is, en deze het bebouwd land met rijst, aardvruchten, bananen, bakoven en suikerriet beplant, onafgesloten achter moet laten. Doch nooit zal een ander hunner daarvan iets ontvreemden. Zoo ook zijn hunne woningen open, daar de ingang door geen deur afgesloten is; bij hun vertrek laten zij daarin het een en ander achter, doch nooit zullen zij bij hunne terugkomst daar iets van missen. Zeker draagt hiertoe bij, dat in de nabijheid van ieders bezitting een teeken of afgodisch zinnebeeld staat, door hen Obia geheeten, waaraan eene groote kracht wordt toegeschreven, en voor hen die misschien oneerlijke handelingen zou willen plegen, aangemerkt kan worden als bij de Europeaan het opschrift: «Hier liggen voetangels en klemmen.» De vrees, die zij voor deze Obia's hebben is niet ten onregte, want gebeurde het al eens dat misbruik van vertrouwen plaats vond, dan zal de schuldige, hoe lang zulks ook duurt, bij ontdekking de wraak van den bedrogene niet ontgaan, welke wraak dikwijls bestaat in het toedienen van geheime middelen waardoor vreeselijke ziekten en kwalen zoo niet de dood ontstaan.

Zij zijn zeer naijverig op de trouw hunner vrouw of vrouwen,

3: Coster SR8 Bush Negroes

want de boschneger is zeer jaloersch, terwijl de vrouwen niet zijn vrij te spreken voor verleiding vatbaar te zijn. Het vindt dan ook onder hen nog al eens plaats dat de huwelijkstrouw geschonden wordt.

Van de onderscheidene stammen zijn de Aucaners de meest beschaafde, maar daarentegen ook de listigste, hetgeen men kan toeschrijven aan hun meerderen omgang met Europeanen. Onder hunne stammen zijn zij de magtigste, en hun getalsterkte wordt op 4 à 5000 zielen berekend.

Volgens de verklaring der boschnegers genoot tot heden nog geen blanke het vertrouwen en de gehechtheid, die ik van hen ondervond. Hoe geheimzinnig zij zich ook steeds tegenover de blanken gedragen, omtrent mij maken zij daarin eene uitzondering. Is er iets geheimzinnigs onder hen, dat ik gaarne wensch te weten, zoo zullen zij het mij op mijn verzoek dadelijk zonder eenige beschroomdheid mededeelen.

Ook moet ik gelooven, dat zij voor mij meer dan algemeene hoogachting koesteren, daar zij nu reeds tien jaren lang getrouwe arbeiders voor mij waren; een voorregt, waarop geen bewoner in deze volkplanting buiten mij aanspraak kan maken.

Eene familie onder hen, wier hoofdman onlangs is gestorven — naar hun zeggen door vergiftiging, welke misdaad zou hebben plaats gevonden uit wangunst, daar ik hem boven anderen bevoorregtte, hetgeen hij om zijne trouw en arbeidzaamheid verdiende — heeft in de nabijheid harer afgodsteekenen een hut gebouwd, waarin zij een ruw beeld, van cederhout gesneden, plaatste en het met witte verw beschilderde. Naast dat beeld hadden zij een tafeltje gesteld en daarop eenige vogelslagpennen van de Pouwies [1], een klein fleschje met zwart vocht, inkt verbeeldende, benevens eenige strookjes papier gelegd. Nabij dit tafeltje hebben zij eenige treden in den grond gegraven, en bij de onderste trede eene goot gemaakt, die naar de rigting der rivier loopt. Willen zij nu, wanneer zij dansende feest vieren, mij vereeren, dan plaatsen zij eenige kinderen daarbij die voortdurend in pullen aangevoerd water storten, dat van de treden af in de goot vlietende, rivierwaarts stroomt. Terwijl deze ceremonie plaats vindt, worden er door de feestvierende menigte gezangen ter mijner eere aangeheven.

Het beeld moet nu volgens hun begrip, mijne afbeelding zijn,

[1] Een fasant de Crax Alector L.

de witte kleur het teeken dat ik een blanken ben, terwijl penneu, papier en inkt de attributen zijn van der blanken hoogere beschaving, het stroomende water dat ik afstam van over de zee hier heen gekomen volkplanters.

De vrouw van de hierboven aangehaalde hoofdman kwam kort na het overlijden van haren man bij mij in de stad, en bleef in mijn huisgezin voor vast haar verblijf kiezen, waarin ik haar gaarne toegaf. Getrouw en oplettend volbrengt zij niet alleen eene menigte huishoudelijke diensten, maar voorkomt zelfs de wenschen mijner echtgenoot daaromtrent, en weigert uit liefde voor ons elke geldelijke belooning.

Ik hoop met deze schets eenigzins te hebben bijgedragen tot meerdere bekendmaking van hetgeen onze schoone maar weinig bekende kolonie Suriname belangrijks bevat.